

Ikke desto mindre mener vi, at vi i dag sagtens kan vurdere, om den her lov bør revideres eller ej. Den lov bør ophæves. Og derfor er vi i en lidt pudsigt situation. Vi synes ikke, at det her lovforslag skal vedtages. Vi kunne faktisk godt tænke os, at loven om videogrammærkning kom på bordet i den her folketingssamling – nemlig med det formål at få ophævet loven.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Der er én ting, jeg er enig med hr. Kim Behnke i, og det er, at vi ikke skal bruge megen tid på det her forslag.

Vi støtter lovforslaget.

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Jeg skal sige tak til samtlige ordførere og forstår, at dette lovforslag får en let gang på Jorden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 46: Forslag til lov om regionale kulturforsøg.
Af kulturministeren (Jytte Hilden).
(Fremsat 25/10 95).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Søren Hansen (S):

Der er tale om et forslag til en forsøgsordning for kulturområdet, og det kan man jo ikke på forhånd vide hvad der kan komme ud af. Altså må vi vente, til forsøgene i de pågældende

områder til sin tid er afsluttet. Men jeg synes, der kan være grund til her ved starten både at hæfte sig lidt ved de muligheder, forsøget giver os, og ved nogle af de risici, som jeg ser er indarbejdet i forslaget.

For nu at tage det positive først, så er der ingen tvivl om, at dette forslag i heldigste fald vil kunne betyde, at man får en stærkere og mere aktiv kulturpolitisk debat ude omkring i de pågældende lokalområder og måske oven i købet et sådant engagement, at man også vil være i stand til ude omkring at spytte lidt mere i bøssen. Begge dele, både et større engagement og lidt flere penge i bøssen, vil være godt. Det kan forhåbentlig blive resultatet.

Men der kan også være grund til en advarsel, og advarslen skal gå ud på, om den omstændighed, at man nu siger: Nu lægger vi pengene ud til jer derude, betyder, at man f.eks. siger: Nu vil vi give fanden i landsdelsorkestret, for vi kan nu bedre her hos os lide Dansktoppen, og i øvrigt skal der være kommunevalg inden så længe, og vi kan jo bare spørge, hvad vælgerne mener.

Hvad kan der komme ud af sådan en overvejelse, hvis man først og fremmest eller kun vil støtte de biblioteker, som har den slags bøger, som man i kommunen synes er rigtige og vigtige, eller kun vil støtte de museer, som udstiller den slags kunst, som man i amtsråd og i kommunalbestyrelser synes er bedre end anden form for kunst, eller de aktiviteter, som der er lidt mere bred tilslutning til, og dermed ikke det elitære, det smalle, det, der kun er af interesse for de forholdsvis få?

Jeg håber ikke, det bliver disse overvejelser. Jeg tror det heller ikke, men jeg rejser alligevel spørgsmålet, selv om man i lovforslaget her taler om et armslængdeprincip. Og da der jo skal være tale om et forsøg, og da man skal prøve kræfter lokalt, så vil det jo også blive disse synspunkter, der kommer frem, synspunkter, som ikke er mere fremmede, end at de jo er repræsenteret her i huset, og så kan man risikere, at også den type overvejelser vil blive gjort, i hvert fald sine steder, og da man altså giver en luns eller giver en mulighed, så synes jeg, der har været grund til at hejse dette faresignal.

Men alting – nej, jeg ved ikke, om det er alting, men det meste – vil kunne gøres bedre end den måde, man gør det på for nærværende, og måske kan den lokale kulturaktivitet også klares på en bedre facon, end tilfældet er nu. Det får vi så en chance for at få afprøvet med dette forsøg, og det hører til positivsiden, og det har vi så en chance for at få undersøgt.

Jeg vil godt som afslutning understrege, at der ikke i forbindelse med forsøget her er tale om store bevillinger i kraft af forsøgsordningen. Dermed ville man jo altså også skabe nogle usammenlignelige størrelser: de amter, som er med i forsøget, de områder, som er med i forsøget, og de områder, som ikke er med i forsøget. Derfor tilslutning også til, at der er tale om en relativt beskedent portion forsøgspenge til projektet.

Som sagt er der både positive virkninger – forhåbentlig – og også nogle risici knyttet til lovforslaget. Vi håber, at de positive bliver langt i overvægt.

Ester Larsen (V):

Venstre ser altid positivt på decentraliseringsideer. Initiativer, som tjener til at flytte kompetence væk fra Slotsholmen, bliver derfor altid hilst velkomne. Det gælder også kulturelle initiativer.

Princippet om, at man lokalt skal have større frihed til selv at bestemme, hvilke kulturelle aktiviteter man vil have, er indlysende rigtigt. Hvem skulle vel bedre end lokalbefolkningen vide, hvad man ønsker sig og finder værdifuldt?

Når man i lovforslaget ser de mange lovændringer, der er nødvendige forudsætninger for forsøget, så kan man fristes til at mene, at det da er et forsøg, der vil noget, et forsøg, der skaber rum og muligheder for den lokale selvbestemmelse.

Men når man læser bemærkningerne, så stødes man uvilkårlig af de mange forbehold, der skjuler sig dér. Gang på gang kan man læse, at forsøgsregionen kun kan overtage en kompetence, såfremt Musikrådet giver tilslutning.

Derpå følger eksempler på kompetenceområder, som forsøgsregionerne kun kan overtage, såfremt rigsantikvaren eller Det Arkæologiske Nævn giver tilslutning. Det kan virke bekymrende med sådanne begrænsningsmuligheder.

Lovforslagets bestemmelser om ændringer af teaterloven synes helt at undtage Teaterrådets midler. Når forsøgsregionerne kan få kompetence omkring landsdelsscenerne og omkring egnsteatrene, så virker det ikke rimeligt, at Teaterrådets bevillinger ikke medinddrages. Det burde være muligt at udskille en budgetandel pr. forsøgsregion.

Men det er måske manglende vilje hos Teaterrådet til at afgive kompetence, der er forklaringen. I hvert fald har rådets formand i pressen udtalt, at rådet ikke vil afgive en eneste

krone, og det er da en holdning, der er til at tage og føle på, men derfor behøver den jo hverken at være rigtig eller indiskutabel.

Kulturområdet er desværre præget af manglende fleksibilitet. Venstre er derfor som allerede nævnt positivt indstillet over for principperne bag forsøgstanken, men det er vores klare opfattelse, at der også skal være væsentlig substans i decentraliseringen; ellers bliver det jo kun en skinproces, som ikke vil kunne undgå beskyldninger for alene at tjene som skalkeskjul for at reducere statens forpligtelser.

Venstre vil gå konstruktivt ind i udvalgsarbejdet med det sigte at maksimere den lokale selvbestemmelse.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg skal på den konservative folketingsgruppes vegne tilkendegive, at vi finder det relevant at etablere regionale kulturforsøg. Det er vigtigt for os, at man nu bryder kendte strukturer op for at afprøve, om tingene kan gøres anderledes og bedre.

Den statslige detaljstyring af kulturen i lokalområderne ser vi gerne afviklet, ligesom vi ser frem til, at forsøgene vil føre til smidiggørelse af hele finansieringen, så man kan komme væk fra den automatiske udløsning af statsrefusion.

En større frihed lokalt og regionalt vil givetvis skærpe det kulturelle engagement og formodentlig også betyde en opprioritering af kulturaktiviteter – lad mig tilføje: på lokale præmisser. Den lokale forankring skal så også afspejle sig i, at forsøgene forudsætter regionens medfinansiering.

Vi lægger afgørende vægt på, at der sker en koordinering mellem de implicerede parter i regionen, idet vi ikke ønsker en statslig centralisme afløst af en regional centralisme.

Jeg vil godt spørge ministeren, om hun er enig i, at i de tilfælde, hvor forsøgsregionen er et amt, forudsætter forsøget, at der opnås enighed mellem amtet og de involverede kommuner om de dele af forsøget, som involverer begge parter, og at i de tilfælde, hvor forsøgsregionen er en kommune eller en gruppe af kommuner, forudsætter forsøget ligeledes enighed med det pågældende amt, hvis forsøget angår områder, hvor amtet er involveret. Dette er helt grundlæggende for Det Konservative Folkeparti.

Og så vil jeg spørge ministeren, om hun kan sige noget om, hvorledes de forhandlinger, som jeg går ud fra allerede er i gang om samarbejde i de respektive områder, pågår, om det kan for-

ventes, at der er bred tilslutning, også når man når ud over dem, der står for det overordnede ansvar.

Vi vil således arbejde positivt med i udvalget på dette lovforslag.

Margrete Auken (SF):

ISF's folketingsgruppe er vi om muligt endnu mere skeptiske, end hr. Søren Hansen var over for lovforslaget. Det er lidt underligt, at man får et forsøg i gang, som er så stort, at det kan diskuteres, hvor meget forsøg der er i det. Det er en meget stor del af teaterområdet, der er inde under det.

Derudover har det jo det ved sig, at man sætter det i gang inden for f.eks. to sjællandske amter, der ligger lige klos op ad hinanden. Hvorfor kunne man ikke nøjes med det ene og så finde et amt et andet sted, hvis det skulle have præg af forsøg i den størrelsesorden?

Man tager to store kommuner, som ligner hinanden meget, nemlig Odense og Århus. Det virker altså meget lidt gennemtænkt, når det skal være et forsøg. Det ligner snarere noget, som er en begyndelse på det, man gerne vil have skal ske, nemlig at størstedelen af kulturet lægges væk fra staten, væk fra ministeren.

Jeg ved ikke, om det er rigtigt, men jeg har set en af avisgennemgangene – jeg tror, det er Århus Stiftstidende – hvor man siger, at det egentlig er ministerens hensigt, at det eneste, der skal ligge i statsligt regi, er sådan noget som Det Kongelige Teater og Nationalmuseet; resten skal ligge decentralt.

Ord som »decentral« og »selvforvaltning« og sådan noget er jo plusord. Hvem tør gå imod dét? Så er man en grim én. Hvem går ind for centralisme, og hvem går ind for formynderi?

Spørgsmålet er, om Danmark ikke er så lille et land, at det er lidt komisk, at vi på sådan nogle områder her, som er så spinkelt beskyttet i øvrigt, skal tale om at decentralisere. Vi er ikke større, end et amt er andre steder i verden, og det giver skam meget god mening at sige, at det her skal have en eller anden slags – i denne her sammenhæng – central styring.

Jeg erindrer en kendt museumsmand, der på et tidspunkt sagde, at det var betydelig lettere og friere at være under staten end at være under amtet, som i en helt anden grad kunne komme og blande sig i, hvad en dygtig museumsmand kunne lave.

Jeg har da været glad for, at ministeren har opretholdt armslængdeprincippet i lovforslaget,

men gør jo ministeren opmærksom på, at når man hører efter, hvordan det lyder – først og fremmest fra Venstre – så er det jo tydeligt, at nu skal vi lægge det ud til noget helt lokalt, og så kommer de bekymringer, som hr. Søren Hansen gav udtryk for, så meget desto mere til deres ret: Der er grund til at være ængstelig for, hvordan det her vil udvikle sig.

Der er derudover også grund til at minde om, at kulturlivet har meget få stærke lokale presionsgrupper, som vil sørge for, at også lidt mere specielle ting bliver opretholdt på de lokale budgetter, når man gør det på denne måde her. Vi ved, hvad der er sket med bibliotekerne, og der er ikke nogen, der protesterer, når de bliver genstand for nedskæringer. Det spørgsmålstegn, som Kommunernes Landsforening har sat ved forslaget, er mig bekendt. Man er ked af, at man ikke kan få lov til at skalte og valte endnu mere med det. Altså, man er ked af, at de hegns-pæle er der, som vi er glade for er i forslaget.

Så når alt det her er sagt, er spørgsmålet: Er det simpelt hen ikke at gamble alt for meget at sætte det på forsøg i det store, store omfang, som det gøres i: med de store amter, de store byer? Er det ikke, om ikke ligefrem at række fanden en lillefinger – det er måske så meget igen – men så at have en eller anden slags tilbøjelighed til, at nu må vi hellere sætte os på det hele og så lade være med at have de dér lidt sære ting?

Man kan være dybt bekymret for, om ministeren overhovedet har mulighed for at komme tilbage igen, især jo altså fordi man er bekymret for, om hun ønsker at komme tilbage igen, hvis det citat fra Århus Stiftstidende, som jeg henviser til, er rigtigt, hvori det siges, at ministeren faktisk ikke vil have andet end Det Kongelige Teater og Nationalmuseet. Hvis det er rigtigt, så er vi på vej væk fra, at der skal være statsligt styr på det.

Hvis det eneste, der er af forsøg i det her, er, at man skubber tingene ud, så er SF imod. Vi vil faktisk gerne være med til forsøg, men lad os dog holde det i lille målestok og så se, hvad der kommer ud af det, og sige, at går det her godt, så går vi videre med det.

Den meget store målestok, det er lagt frem i, gør os så skeptiske, at det bliver svært for ministeren at sige, at hun har opbakning fra den side, og jeg tror, at ministeren er interesseret i at have den opbakning, da der jo ellers fra højre side i salen – i hvert fald hos Venstre – trækkes rykkeligt i retning af, at de dér hegns-pæle skal rykkes op, så man kan lægge det helt ud til det lokale.

Vi er så skeptiske, at det er lige ved at ligne en afvisning, uden at det helt ligner det endnu.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

En virkelig kulturpolitik må til det yderste være frisindet. Vil man kultivere demokratiet, må man først og fremmest demokratisere de ydre vilkår for kulturelt arbejde ud fra mottoet »Nok støtte, men ikke styre«.

Sådan formulerede Julius Bomholt princippet for den danske kulturpolitik i 1963. Hermed lagde han grundstenen til armslængdeprincippet – altså princippet om at holde kulturpolitikken fri af såvel markedskræfterne som statens interesser.

Stærkt på vej mod det tredje årtusinde er spørgsmålet, om tiden nu ikke er inde til at overlade ansvaret for en større del af kulturpolitikken til mere decentrale niveauer.

Har vi ikke øvet os så meget i ikke at blande os, at vi kan give decentraliseringen endnu en tand ud fra den betragtning, at det er borgerne og de lokale beslutningstagere, som bedst ved, hvad der er af ønsker og behov også på det kulturelle felt? Der er mange uudnyttede samarbejdsmuligheder mellem de forskellige regionale kulturinstitutioner, som ikke udnyttes i dag, blandt andet fordi der ikke er økonomisk incitament til, at f.eks. egnsteater, museum og bibliotek samarbejder.

At der er en del refusionstækning også i kulturpolitikken, når Århus Kommune anmelder otte nye egnsteatre i 1994, skyldes vist, at staten automatisk refunderer en stor del af udgifterne.

Men hvis nu staten blot havde udbetalt et bloktilskud uden bindinger, havde århusianerne og kommunalbestyrelsen så overhovedet valgt at bruge pengene på teater?

Med det fremsatte lovforslag afsøger vi med andre ord mulighederne for fremtidens danske kulturmodel, som efter Det Radikale Venstres opfattelse stadig skal bygge på de traditionelle fem søjler, sådan som de er formuleret af Nordisk Kulturinstitut i dets udredningsarbejde. Søjlerne skal efter vores opfattelse bevares, men det, de skal bære, må nødvendigvis fornyes set i lyset af bl.a. den teknologiske og den internationale udvikling.

Hvad skal dette forsøg nu give svar på? Jeg håber, at man bl.a. vil få svar på følgende spørgsmål: Hvordan spiller de statslige, amtslige og kommunale instanser sammen i forsøgene med kulturregioner? Bibeholdes den enkelte kommunes selvstyre? Hvilke erfaringer indhø-

stes med nye styringsformer og beslutningsprocesser? Sikres armslængdeprincippet også på lokalt niveau i forsøgenes beslutningsinstanser, f.eks. regionale eller lokale kunst- og kulturråd? Skabes der større gennemsigtighed i og sammenhæng mellem de mange lokale og landsdækkende puljer, støtteordninger m.v.? Får de udøvende kunstnere, kulturinstitutioner og andre, der arbejder med kulturelle aktiviteter, optimale arbejdsmuligheder i forsøgene? Vil den 3-årige forsøgsperiode med faste aftaler sikre en bedre kontinuitet i kulturlivet for de udøvende kunstnere, for kulturinstitutionerne og for de øvrige brugere af kulturlivets tilbud og muligheder?

Mere overordnet kunne man spørge: Er en regionaliseret kulturpolitik et af de moderne svar på nationalstatens opløsning, et svar, som rummer spændende nye bud på, hvordan vi kan leve med hinanden i en tid, hvor enhver drøm om en enhedskultur er opgivet af såvel venstresom højrefløj? Eller ender den regionaliserede kulturpolitik med blot at bekræfte massekulturen og angsten for det fremmede, dvs. alt det, som ikke bare behager de fleste? Giver en regionaliseret kulturmodel overhovedet plads til det pirrende, det anderledes, når de beslutningstagere, der skal bevilge pengene, sidder lige om hjørnet og daglig skal kunne svare på spørgsmål af typen: Hvorfor i alverden har I støttet noget så outreret eller vanvittigt?

I Det Radikale Venstre hylder vi princippet om at prøve sig frem. Vi ser derfor dette lovforslag som en videreførelse af grundtanken bag 10-, 7- og 5-punkts-programmet for slet ikke at tale om det kulturpolitiske idéprogram. Jeg synes, det er overordentlig vigtigt, at politikerne somme tider tør sige: Vi ved ikke præcis, hvordan den næste model skal se ud. Derfor prøver vi os frem, spørger borgerne til råds, og på den baggrund tager vi endelig stilling.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Nu blev jeg altså helt forvirret over det dér med 10-, 7- og 5-punkts-programmet, som jeg ikke er klar over hvad specielt er i denne sammenhæng, men jeg vil godt lige sige til fru Elsebeth Gerner Nielsen, at jeg har svært ved at høre, hvor det dér regionaliseringsforslag, som vi sidder og arbejder med nu, egentlig kommer fra, og det lød, som om det var De Radikale, der har villet bære det igennem.

Der er faktisk lavet et stort grimt forsøg. Det hedder bibliotekerne. Synes fru Elsebeth Gerner Nielsen, at det er gået så godt, at det ægger til, at vi skal fortsætte ad den vej? Eller synes hun måske ikke, at det var en advarsel, som vi skulle tage dybt alvorligt?

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det, der kendetegner forsøg, er, at de kan mislykkes, og som politikere skal vi en gang imellem turde sætte noget i gang, som kan mislykkes. Som fru Margrete Auken sikkert også lagde mærke til, sagde jeg i mit indlæg, at der selvfølgelig er sandsynlighed for, at også disse forsøg mislykkes, men jeg er ikke bange. Jeg tror faktisk, at den eneste måde, vi kan få en ordentlig kulturpolitik på, er ved, at vi forsøger os frem og ikke bare iværksætter et eller andet stort forkromet projekt og så lovgiver med det samme.

Kim Behnke (FP):

Det har igennem årene altid været et kendetegn for Fremskridtspartiet, at når der foreligger forslag om forskellige forsøg, er vi ikke bange for at støtte dem, al den stund man jo på den måde kan få afsøgt, om noget er fornuftigt eller ikke er fornuftigt. Det har været tilfældet for mange forsøg i kommunerne og inden for social- og sundhedsområdet, at de hver gang har fået Fremskridtspartiets støtte. Derfor kunne man selvfølgelig også forvente, at Fremskridtspartiet vil støtte et lovforslag som det foreliggende om regionale kulturforsøg.

Kigger vi på de temaer, der skal laves forsøg med, nemlig musik, museer, teatre, biblioteker og zoologiske haver, kunne vi da også godt tænke os, at der blev gennemført nogle forsøg. Vi kunne nemlig godt tænke os, at man inden for biblioteksområdet udvalgte tre biblioteker i Danmark og så lavede en privatisering af dem efter samme model, som man med stor succes har gennemført i Sverige, nemlig en privatisering, hvor et privat firma overtager biblioteket med en forpligtelse til stadig væk at udlåne bøger gratis, og den forpligtelse overholdes, fordi den pågældende virksomhed samtidig får lov til at benytte lokalerne til andre spændende aktiviteter: cafévirksomhed, salg af plakater, boghandel, billetsalg m.v. Det har man altså gjort en række steder i Sverige, og erfaringerne er så gode, at man i dag overvejer at kopiere det i Norge.

Det kunne man gøre på biblioteksområdet. Hvis man synes, at tre biblioteker er for lidt, så lad os da tage et par stykker mere og få gennemført et sådant forsøg for én gang for alle at få afprøvet, om det kan lade sig gøre at have biblioteker, som udlåner bøger gratis, men som er drevet af et kommercielt firma, der tjener pengene ved sideløbende aktiviteter.

Vi kunne også godt tænke os, at vi på teaterområdet på lignende vis tog et enkelt eller to teatre – det måtte gerne være et stort og et lille – og så gennemførte et forsøg, hvor vi lod teatret overgå til f.eks. at være et aktieselskab eller andet, der fik den opgave selv at få økonomien til at hænge sammen og fik den fornødne frihedsgrad til at benytte sig af reklamer, sponsoraftaler osv. De måtte også gerne spille teaterforestillinger i sommerferien, hvor byerne er fyldt med købelystne turister. Frihed til al den slags skulle de have under et sådant forsøg.

Når det gælder museer, er vi endnu mere overbevist om, at man skulle give et eller flere museer den frihedsgrad, at de kunne gennemføre et forsøg gående ud på, om det kan lade sig gøre at drive museum i Danmark uden offentlige tilskud. Det forsøgsprojekt ville få Fremskridtspartiets fulde støtte, og jeg synes da, at ministeren burde tage imod tilbudet, al den stund vi så én gang for alle kunne få lagt de ideologiske arme for at se, hvem der har ret. Min påstand er – og den kan vi da godt diskutere, men det bliver jo kun ved diskussionen – at det ville kunne lade sig gøre, og at det ville blive en bragende succes.

Når det gælder det konkrete lovforslag, går det ud på, at der skal fordeles nogle flere tipsmidler. Endnu en gang dykker man en tur ned i tipsmidlerne, og det kan man jo gøre, så længe danskerne er så spillelystne. Vi har dog den holdning i Fremskridtspartiet, at tipsmidlerne skal være forbeholdt idrættens verden, og derfor skal pengene ikke deles ud til disse kulturelle formål.

Socialdemokratiets ordfører, hr. Søren Hansen, mente, at sådan i den store sammenhæng var det jo næsten ingen penge, det drejer sig om. Jeg har læst i bemærkningerne, spalte 1 på side 4, at der over de næste år er tale om 45 mio. kr.; undskyld mig, men i min verden er 45 mio. kr. mange penge. Forsøgspuljen skal udgøre henholdsvis 10 mio. kr. i 1996, 15 mio. kr. i 1997, 15 mio. kr. i 1998 og 5 mio. kr. i 1999. Det giver på min regnemaskine 45 mio. kr., og det er mange penge, og det er for mange penge, al den stund

at de penge kunne have gjort langt større nytte, hvis de blev givet til idrættens verden, som har så mange store og væsentlige opgaver i denne tid. Det er dem, tipsmidlerne bør være forbeholdt.

Derfor må vi sige, at selve ideen om at gennemføre nogle forsøg har Fremskridtspartiets fulde opbakning, men vi kan ikke medvirke til det konkrete lovforslag, hvor ministeren bare vil dele nogle tipsmidler ud.

Hvis lovforslaget undervejs i udvalgsbehandlingen bliver rettet til, så det er et spørgsmål om at give en række kulturinstitutioner nogle frihedsgrader til at få afprøvet helt nye ting, kan det da være, det ender med, at Fremskridtspartiet stemmer for. Men har det, også når vi når frem til tredjebehandlingen, det foreliggende tilsnit, vil ministerens forslag blive mødt med nejstemmer af Fremskridtspartiet.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Vi frygter, at staten med det kommende forsøg gradvis overlader det kulturpolitiske ansvar til de kommunale og amtslige regioner.

Det er vi imod, og vi forudser, at de demokratiske institutioner, hvor kunstnerne, deres organisationer og andre sagkyndige inden for tidsbegrænsede perioder fordeler støttemidler, vil forsvinde. De lokale institutioner, som lokalt skal fordele midler, anser vi ikke for at være et stærkt bolværk mod lokalpolitisk kunststyring. Lokalt vil kunstnere og deres organisationer næppe være i stand til at opretholde den indflydelse, de har i dag.

Jeg vil gerne lige uddybe det. Jeg synes netop, at vores kulturminister har haft en meget fin linje, når det drejede sig om at sikre kunstnernes ret til at lave deres projekter, bl.a. da vi havde den berømte laserstrålesag. Da det først var bevilget, var vi enige i, at man ikke blander sig i det bagefter. Men man kan prøve at forestille sig, at lignende eksperimenter skulle foregå regionalt og lokalt. Nu vil jeg ikke tage endelig stilling til det dér, men der er i hvert fald ingen tvivl om, at den håndfaste ledelse, at man ikke blander sig i den kunstneriske udførelse, har vi i hvert fald vist, at Folketinget har. Det er godt, og sådan skal det blive ved med at være.

Regional tildeling af støtte og vurdering af projekter og indkøb vil i værste fald betyde en større parti- og lokalpolitisk styring. Det er efter vores opfattelse en åbning til de kortsigtede, populistiske holdninger, der alene tæller stemmer op til næste kommunevalg. Flere kommu-

ner og amter vil med rette se omlægningen af kulturmidlerne fra stat til region som en kærdkommen lejlighed til at fylde huller op. I flere kommuner som f.eks. Odense, der er omfattet af forsøget, er kulturudvalget og socialudvalget et og samme organ. Med andre ord: Hvor mange beskæftigelsesprojekter vil ikke kunne blive kulturelle? Hvilket jo er fint nok, men det må ikke ske på bekostning af den egentlige kultur- og kunstpolitiske indsats.

Enhedslisten vender sig ikke imod flere kulturpolitiske tiltag i amter og kommuner. At der reelt i lokalsamfundet også er modige lokalpolitikere, der giver pokker i, hvad der her og nu kan give stemmer, synes vi er fint, men en lokal regionalpolitisk ekstrainsats må ikke ske på bekostning af den statslige indsats og kulturinstitutionernes politiske uafhængighed.

Så en kommentar til det, som fru Margrete Auken nævnte før om forsøg. Jeg vil sige det sådan, at når man laver et forsøg, er det vigtigt, at man har en hypotese og en målsætning, der går på, at man i hvert fald tror, at det, der kommer ud af det, bliver vellykket, ellers er der ingen grund til at lave forsøget.

Hvad er så succes? På Amtsrådsforeningens kulturkonference i Århus den 19. august i år sagde kulturministeren ifølge Dansk Kunstnerråd nr. 10, oktober 1995, »... at det ikke alene bliver en succes, men en megasucces.«

Så vil jeg gerne spørge kulturministeren: Hvad er det for et kriterium, der skal lægges til grund for at vurdere, om det er en succes?

Videre hedder det i samme artikel af Jørgen Langsted, professor i dramaturgi ved Aarhus Universitet:

»En kulturpolitisk opgaveudlægning finansieret via bloktilskud kender man fra folkebiblioteksområdet. I den konferencerapport om liv i Salling, som blev omdelt på Amtsrådsforeningens konference, gør Jytte Hilden opmærksom på, at efter opgaveomlægningen og i de følgende 10 år blev folkebibliotekerne i gennemsnit udsat for besparelser på 10 pct., heraf blev bogopkøbskontoen alene nedskåret med knap 30 pct. Altså det eneste kulturpolitiske område, hvor vi har erfaringer med kulturpolitisk opgaveudlægning, der betyder den forringelse, nedskæringer, kulturel forarmning og indskrænkning i borgernes adgang til kulturen.«

Jeg vil gerne spørge kulturministeren, om det er en nogenlunde dækkende vurdering af, hvad der skete med folkebibliotekerne, og om det på den baggrund ikke er skræmmende at begynde

at lave en lignende ordning med kunststøtteordningerne, som jo netop ikke er en hvilken som helst ting. Vi ved alle sammen, at det er vigtigt, at de er uafhængige af partipolitiske interesser.

Irene Sønderby (CD):

Da CD's ordfører på området ikke kan være til stede i dag, skal jeg på CD's vegne alene udtale, at CD tilslutter sig lovforslaget, samtidig med at vi med tilfredshed konstaterer, at vi her har et forslag, der ikke får nogen økonomiske konsekvenser ud over den forsøgspulje, der ventes afsat af de alment kulturelle tipsmidler.

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at vi i dag skriver kulturpolitisk historie. Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at alle lovforslag vil vise sig på en visionær, spændende og perspektivrig måde at komme til at vende ganske meget op og ned på den måde, vi plejer at lave kulturpolitik på.

Det er på sin vis ganske interessant, at i de 34 år, Kulturministeriet har eksisteret, har vi ikke førhen haft nogen forsøgsparagraffer i lovgivningen på kulturområdet. Vi havde Kulturfonden, som en af mine forgængere, hr. Ole Vig Jensen, ganske dristigt så nogle pointer i, men ellers har det været, som det plejede, i en hel generation.

Det svarer naturligvis overhovedet ikke til, at det samfund, vi har i dag, er særdeles anderledes end i 1961. Der er en bedre uddannet befolkning, der er medier, der på en helt anden måde bombarderer os, og der er et internationalt netværk, som kræver noget af os. Der er nogle grundlæggende holdninger, og der er nogle grundlæggende målsætninger, som naturligvis ikke har ændret sig, men med dette lovforslag giver vi den kulturpolitiske debat endnu et skub.

Det første skub kom for mit vedkommende, da jeg i 1993 bad kultursociologen Peter Duelund om at lave en redegørelse for kulturens politik, og meget af det, som ligger i disse forsøg, og som ligger i en lang række af de andre initiativer, regeringen kommer med i denne folketingssamling, bygger helt præcist og direkte på anbefalinger fra netop redegørelsen om kulturens politik. Det er jo rart at kunne sige, at en redegørelse fører til noget, og det gør denne. Den var god, den var spændende, den var lang, og nu kommer så den politiske opgave, vel at mærke for dem, der tør.

Jeg skal sige tak til hr. Søren Hansen for tilslutningen. Det er klart, at man altid kan se tingene på to måder. Man kan se de trusler og de farer, der er – den mørke side af mønten – eller man kan se den lyse side, nybruddene, hvad der kunne komme til at ske, og det er naturligvis også vigtigt i en politisk proces at kigge på begge dele.

Til fru Ester Larsen skal jeg sige, at jeg tror på, at når mennesker mødes, og når de mennesker vel at mærke har en historie at fortælle sig selv og hinanden – en kulturpolitisk historie i dette tilfælde – sker der nybrud, opstår der dristighed, og så kommer der også substans ind i det.

Det er derfor, jeg siger, at det i dag er et stykke historie. Det vil vise sig at være irreversibelt. Vi kan ikke gå tilbage, og jeg synes faktisk, at det er lidt spændende, at så vidt jeg kan lytte mig til, tør et flertal i dette Folketing gå med, med respekt for en lang række principper om armslængder, ikkeindblanding, ytringsfrihed, og hvad ved jeg.

Jeg skal også sige tak til fru Karen Højte Jensen. Jeg skal understrege det, som fru Karen Højte Jensen spurgte om, nemlig at i det tilfælde, hvor der er tale om, at et amt er involveret eller flere kommuner er sammen som f.eks. i Salling, skal der være enighed, ellers kan det ikke lade sig gøre. Jeg tror, man vil stå i kø for at komme til at skabe den enighed. Jeg tror, man vil stå i kø for at komme til at være med, og det vil sige, at vi får skabt nogle af de krydspunkter, som vi faktisk har brug for. Jeg deler troen på demokratiets styrke, for ude omkring er man ikke så tosset. Det ville jo være grusomt, hvis vi havde det synspunkt, at det kun var fra København og Assistenshuset, vi kunne styre kulturpolitikken.

Jeg undrer mig i mit stille sind over den lærende forsigtighed, som fru Margrete Auken lægger for dagen i forbindelse med sin manglende næstentilslutning. Der er for mig ingen som helst tvivl om, at vi naturligvis skal gøre op, om formidling kan klares lokalt. Hvis folk lokalt ikke vil have formidling, er der ikke meget at gøre ved det. Men vi sætter jo ikke lovgivningen om folkebiblioteker ud af spil. Der er fortsat lovgivning om folkebiblioteker, om egne teatre og hvad ved jeg. Det er, som om alting vil gå i sort efter dette lovforslag. Jeg ser altså modsat på det: Der lyser en stjerne på himlen.

Det eksperimenterende, det alternative og det farlige tror jeg derimod, at vi stadig væk skal have lidt hånd i hanke med. Men det er meget

lidt af det, jeg foretager mig, vil jeg sige til fru Margrete Auken. Det er meget velgennemtænkt, og Fanden bor ikke i Salling. Tværtimod er der liv i Salling, og det er et af de steder, hvor man med entusiasme har kastet sig ud i disse forsøg.

Jeg skal erklære mig fuldstændig enig med fru Elsebeth Gerner Nielsen fra Det Radikale Venstre i, at vi nu er gået ind i det tredje årtusinde, som vi kalder det, for der var et eller andet tidspunkt, som vi satte til nul, og så må vi jo få talt os frem til 2000 på et eller andet tidspunkt.

Jeg skal også sige, at jeg tror, det vil være vigtigt – og det er der også sat penge af til – at vi skal have en løbende evaluering. Vi skal have noget erfaringsopsamling. Det har vi allerede fra det seneste halve år fra dem, der gerne vil være med, Odense og Århus, de to amter, der ligger ved siden af hinanden. Når de to amter er valgt, er det såmænd, fordi de f.eks. har en fælles TV 2-region. I Salling har de, der geografisk ligger ved siden af hinanden, selv fundet sammen. Jeg tror, det er vigtigt, at vi får nogle erfaringer, og jeg tror også, at det her vil komme til at påvirke anden lovgivning hurtigere, end vi tror.

Hr. Kim Behnke, som fandt endnu et anderledes synspunkt, har jeg såmænd ikke mange andre svar til, end at intet af det, hr. Kim Behnke sagde om teatre og museer, er forbudt i dag. De kan både være private, de kan få sponsorer, de kan få entréindtægter, de kan få indtægter fra billet salg, de kan gøre lige, hvad de vil. De fleste af den slags – det er min erfaring – stiller sig op i køen for at få offentlige tilskud og ikke det modsatte. De, der har lyst til at springe ud af offentlige tilskud, er også velkomne, så er der mere til dem, der bliver. Så den slags forsøg behøver vi såmænd ikke engang at skrive ned.

Til hr. Bent Hindrup: Jeg filosoferer lidt over, hvorfor Enhedslisten har mistet sin dristighed, og hvorfor den ikke tør satse på lidt mere liv, når det gælder formidlingsiden; men den kunstneriske ytringsfrihed, den kunstnerisk skabende proces, er jeg ikke et sekund i tvivl om, at der skal en kulturminister til at forsvare. Det synes jeg også vi har set mange eksempler på. Men jeg kender ellers ikke Enhedslisten som superpessimist på kulturområdet, så der er ingen som helst grund til at citere professor Jørgen Langsted, der i sit elfenbenstårn på Aarhus Universitet ikke har formået at få noget som helst til at hænge sammen. Det var faktisk professor Jørgen Langsted, der var formand for det udvalg, som ikke løste egnsteateropgaven, og

det er måske derfor, han har så svært ved at forstå, at vi andre kan gøre det.

Men jeg vil nok, når dagen er omme og vi skal konkludere, sige, at det er en meget, meget glad kulturminister, der går herfra, for min vision vil være, at fremtiden allerede er begyndt, og at kulturdrømmene nu kommer tættere på mennesker ude omkring.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg kan berolige ministeren med, at vores dristighed på både det kulturpolitiske område og andre områder bestemt ikke har lidt skade – tværtimod – men vi vurderer altid, når vi går ind i at lave sådan nogle ting, om den målsætning, vi vil have med forsøgene, er interessant. Jeg kan da trække en parallel: Vi ville heller ikke være særlig dristige, hvis det gik ud på at lave et forsøg på at privatisere en vis busrute for at se, hvordan det ville gå, fordi vi har den opfattelse, at vi på forhånd er imod en privatisering på grund af det, virkeligheden har vist.

Det er det samme, når det drejer sig om, at vi skal udlægge statens støtte til de lokale områder. Det har vi ingen idé om, at vi skal gøre. Det er stadig væk sådan, at det vigtigste er, at vi ser resultaterne i form af kunstværker og af kunstnernes øvrige indsats; det er det, vi skal vurdere, uanset om vi bor i Nørre-Snede, Horsens, Århus eller Odense.

Derfor mener jeg også, at det er berettiget at kritisere, at ministeren ikke har opstillet en hypotese. Jeg synes stadig væk ikke, vi har fået noget svar på, hvad man skal måle succes på. Er det en succes, at de forsøgskommuner og de områder, der er taget ud, begynder at investere mere i kunst, og at der tages flere initiativer, end der i dag tages fra statens side? Eller hvad skal vi egentlig vurdere disse forsøg på grundlag af? Det vil jeg gerne spørge ministeren om. Hvad er succeskriteriet for det forsøg med udlægning af midlerne til lokale områder?

Margrete Auken (SF):

Det er fuldstændig rigtigt. Ministeren har ret i, at jeg bliver skræmt ved at overvære det her. Det er et meget sårbart område, vi står med, og så hører vi ministeren drøne henrykt af sted i hælene på Venstre og i hælene på dem, der siger: Nu skal folk selv overtage det her.

Der var jo grunde til, at Julius Bomholt lavede kulturloven, som han gjorde. Det var da ikke, fordi han var en særlig skræmt mand. Det var

heller ikke, fordi han ikke havde tillid til demokratiet. Det var da, fordi han vidste, at vi her stod med meget sårbare områder, som det i virkeligheden ville være tarveligt ikke at beskytte fra centralt hold.

Når Peter Seeberg, som var den museumsmand, jeg nævnte før, sagde, at det var bedst at være under staten, var det, fordi der alt for let kommer alle mulige andre motiver på spil, når det ligger lokalt. Man bliver bundet af meget snævre interesser, og det er ikke, fordi man ikke har tillid til folk, men det er, fordi det en gang imellem kan være godt, at der er mere plads.

Vi har også en miljøpolitik, må jeg så sige til kulturministeren, hvor vi altså heller ikke siger, at de lokalt må lave, hvad de vil, og tage vare på, om det åbne land bliver bygget til, eller hvad vi nu har haft af sjove oplevelser i tidens løb.

Venstre er ikke i tvivl om det her, og jeg er i og for sig heller ikke i tvivl om, at ministeren kan få mange, der gerne vil være med, fordi de nu får pengene selv.

Jeg er ikke andet end temmelig forskrækket. Jeg synes ikke, ministeren er imponerende. Hun ligner det, vi har set andre gange før, når hun viser handlekraft – jeg understreger: Handlekraft. Den første store indsats var at sætte Peter Duelund i gang; den anden er, at der nu er en minister, der tør.

Jeg synes, vi skal være meget glade for Julius Bomholt. Jeg synes, vi skal rejse ham en mindestøtte. Han er den, der har lavet en kulturpolitik her i landet, som gør, at vi i dag over hele landet har støtte til eksklusiv og fremragende kunst, og jeg synes altså ikke, at ministeren skal falde ham i ryggen på den måde ved at sige, at det jo er noget gammelt stads. Det er ikke så gammelt, det er ikke så længe siden, det var i begyndelsen af 1960'erne. Det er en underlig måde at tænke på her, hvor vi laver ting for, jeg ved ikke, hvor lang tid ad gangen. Det er en meget kort årrække, vi står med, og Julius Bomholts lovgivning er altså en helt, helt anden end ministerens liberalistiske, lidt leflende for det lokale.

Jeg har ikke sagt, at Fanden boede i Salling. Der bor mange udmærkede mennesker, men jeg er ved at have mistanke om, hvor Fanden så bor henne. Det skal jeg nok lade være at sige ved denne lejlighed, men han er i hvert fald ikke gået i kloster, kan jeg gøre opmærksom på. Han har lige været ved at overtage et temmelig stort område og får saboteret det her.

Jeg må sige, at den beherskede tilslutning, som vi har haft før – eller hvis vi er forsigtige,

skal vi så sige, at der godt kan laves nogle forsøg – går jeg nu op og anbefaler min gruppe, at vi trækker os helt væk fra. Ministeren har selv sagt, at dette ikke er et forsøg, men en irreversibel proces. Ministeren har lige stået og sagt, at vi tager et stort skridt, og at vi ikke kan komme tilbage. Det vil sige, at vi er ude på glidebanen, og der er grøn sæbe på den, og jeg har ministerens ord for, at vi nu skriver kulturhistorie. Ja, det skal jeg love for. Nu er Socialdemokratiet fuldstændig ovre på Venstres side, og man kan ikke klare de hegnspæle, som ministeren påstår man kan holde til. Det kan jeg jo også høre, bl.a. fordi vi ikke for alvor ved, hvor den modstandskraft skal komme fra over for det her.

Jeg synes, det var et meget skræmmende svar, ministeren gav. Jeg havde håbet, at der havde været forsikringer om, at det var et forsøg, at man ville se, hvordan det gik, at man trods alt lagde sig så tæt op ad det, som f.eks. fru Elsebeth Gerner Nielsen sagde, at vi stadig må håbe, noget kan gå godt, for ellers så skal vi selvfølgelig ikke gøre det.

Vi har bibliotekerne at henholde os til. Det kan godt være, at ministeren synes, det er belejligt at skælde Langsted ud, fordi han ikke klarede det med egnsteatrene, men vi er altså nogle, der heller ikke synes, at ministeren har klaret det med egnsteatrene, det vil jeg nu godt lige sige. Vi synes ikke, at den er hjemme endnu, men det er så, hvad det er. Vi kan være uenige, men det var en lidt ubehagelig tone at bruge over for en, der ikke kunne forsvare sig her, og som faktisk gør opmærksom på noget, som han ikke er ene om at sige om folkebibliotekerne, for det er noget, som vi hører stort set raden rundt: at det er meget svært at forsvare i den givne situation.

Men det er rigtigt, at vi skriver teaterhistorie. Jeg synes, det er uhyggeligt. Jeg håber altså meget, at ministeren får mere vrøvl i sit eget bagland, end hun åbenbart selv påstår, for det er mig bekendt heller ikke socialdemokratisk kulturpolitik at følge Venstre i den her sammenhæng. Jeg tror også, at socialdemokraterne har været stolte af det, Bomholt satte i værk, da han byggede Kulturministeriet op. Det viste sig at være langtidsholdbart på det punkt – indtil vi fik en handlekraftig minister, som viste, at hun turde!

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Til den sidste svada er der kun at sige, at skræmmebilleder og fejltolkninger kan man jo ikke gøre meget ved.

Det, der altid har været fuldstændig kendetegnende for socialdemokratisk kulturpolitik, er, at den forholder sig til nutiden. Den forholder sig lige præcis til den samtid, som den er en del af. Og hvis omgivelserne har ændret sig – det kommer vi vel nok ikke uden om de har – så må det jo også være vigtigt at følge med i kulisserne og ikke stå fast på noget, der var engang.

Det er en meget lang historie, men jeg synes, at det er spændende at prøve at se på nogle af præmisserne for de holdninger, vi har, og prøve at se, hvordan vi når de mål, som der ikke er nogen som helst ændring i, hverken når det gælder mig eller min forgænger Bomholt eller en af mine andre forgængere eller en hvilken som helst anden socialdemokrat – for nu at sige det på den måde. Det har jeg ingen som helst problemer med. Jeg føler mig helt i pagt med det, jeg er valgt på, og den regering, jeg er en del af.

Så skal jeg sige til hr. Bent Hindrup Andersen, at nogle af de forudsætninger eller rettere nogle af de ting, som jeg synes, det kunne være godt at gøre op med, er den fuldstændig bevidstløse automatik og mekanik, der ligger i en lang række af de såkaldte kulturstøtteordninger, som vi har. Og derfor er den måde, man flytter sig på, vel at prøve sig lidt frem. Det ser jeg ikke noget som helst forkert i.

Så jeg vil ønske alle dem, der tør, der har dristighed, og alle dem ude omkring, som faktisk er ved at forberede sig, en rigtig god fornøjelse.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Der er altså en enkelt ting, vi må have svar på. Mener ministeren »prøve sig frem«, eller mener ministeren, at vi nu er ude i den irreversible proces? Det er helt afgørende for, hvordan vi forholder os til det her. Jeg fik chokket før, da ministeren sagde, at nu er det sket. Nu siger hun »prøve sig frem«.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 13:

Forslag til folketingsbeslutning om harmonisering af reglerne for bestyrelsesmedlemmers og direktørers med fleres ansvar, pligter og rettigheder i finansielle virksomheder.

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.

(Fremsat 11/10 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Jeg vil gerne med det samme slå fast, at jeg er positivt indstillet over for de tanker, der ligger bag forslaget.

Jeg er derfor også indstillet på at iværksætte en undersøgelse af, hvilke bestemmelser der gælder for de forskellige finansielle virksomheder, og jeg vil bede Finanstilsynet om at udarbejde en oversigt over reglerne over de forskellige, der måtte være.

Der skal ikke være forskellige regler, hvis dette alene er historisk betinget. Der kan selvfølgelig være forskelle begrundet i, at det er forskellige virksomheder, der reguleres. Men hvis der er forskelle og der ikke er nogen særlig god begrundelse for dem, så er jeg indstillet på allerede i denne folketingssamling at fremsætte lovforslag, der skal gøre forholdene ens.

Så jeg må sige, at regeringen ikke kan stemme for dette forslag. Til gengæld vil vi gøre noget, og det er måske ikke nogen dårlig byttradehandel for forslagsstillerne.

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg skal blot konstatere, at vi i Socialdemokratiet er fuldstændig enig med ministeren. Der skal være generelle regler, som er ens for alle, der er aktører i den finansielle sektor, og der må så dertil komme de specielle regler, der gælder for de enkelte, forskellige aktiviteter.